

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... ในวาระที่หนึ่งในคราวประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘๙/๒๕๖๑ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญ ขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน กำหนดเวลา พิจารณาภายใน ๔๕ วัน เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วรายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอต่อประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียดในวาระ ที่สองเรียงตามลำดับมาตราและลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และส่งร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ (ที่มา : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา <http://web.senate.go.th/w3c/senate/pictures/sec/13/sp5/act.pdf>)

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หน้า ๗๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๔ ถึงหมวด ๘ และมาตรา ๙๗ ถึงมาตรา ๑๐๓ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและ ยั่งยืนในรูปแบบของป่าชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชนและได้ประโยชน์จากชุมชนอันจะส่งผลให้ ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศให้มีความ สมบูรณ์และยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หมวดและบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติ ทั้งสิ้น ๑๐๔ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ อาทิ คำว่า “ป่าชุมชน” หมายความว่า ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่น ของรัฐนอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่า ชุมชน อย่างสมดุลและยั่งยืนตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังนิยามศัพท์ คำว่า “ชุมชน” “เขตป่า อนุรักษ์” “ไม้” “ใช้ประโยชน์จากไม้” “ไม้ทรงคุณค่า” “พืชน้ำ” “ความหลากหลายทางชีวภาพ” “สมาชิกป่า ชุมชน” “เครือข่ายป่าชุมชน” “ทรัพย์สินส่วนกลาง” “องค์กรภาคประชาสังคม” “คณะกรรมการนโยบาย” “เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” ไว้ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๒. กำหนดบททั่วไป

๒.๑ กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งป่าชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูพื้นที่ป่าในเขตป่าชุมชนโดยการปลูกป่าทดแทน การเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการป่าชุมชน การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา ๖)

๒.๒ กำหนดให้การจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าหรือที่อื่นของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนพื้นที่ป่า หรือเปลี่ยนแปลงสถานะหรือถอนสภาพพื้นที่อื่นของรัฐที่นำมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชน และมีให้นำกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการเพิกถอนป่าชุมชน (มาตรา ๗)

๒.๓ กำหนดให้การจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่อื่นของรัฐ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๘)

๓. คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

๓.๑ กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งตามพระราชบัญญัตินี้จำนวน ๑๒ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน ๘ คน (มาตรา ๙)

๓.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการสรรหา เพื่อสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด จัดทำบัญชีรายชื่อตามหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา และการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการสรรหากำหนด (มาตรา ๑๐ ถึงมาตรา ๑๒)

๓.๓ กำหนดให้การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระคราวละสามปีโดยจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นไปตามวาระและพ้นจากตำแหน่งเมื่อ ตาย ลาออก ประธานกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕)

๓.๔ กำหนดให้กรรมการนโยบายมีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนป่าชุมชนและเครือข่ายป่าชุมชน พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการทางการเงิน การคลัง หรือมาตรการอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนรวมถึงการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง กำหนดระเบียบเพื่อปฏิบัติ จัดทำรายงานและผลการดำเนินงานป่าชุมชนทั่วประเทศ ให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด พิจารณาอุทธรณ์มติเกี่ยวกับการขอจัดตั้งหรือเพิกถอนป่าชุมชน และพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา ๑๖)

๓.๕ กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

กำหนดระเบียบว่าด้วยการปกครอง ดูแลบำรุงรักษาใช้ประโยชน์จากไม้ และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน (มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘)

๓.๖ กำหนดเกี่ยวกับการประชุมและองค์ประชุมของคณะกรรมการนโยบาย รวมถึงกำหนดให้ประธานกรรมการ และกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าใช้จ่ายอื่นตามระเบียบที่ประธานกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมายได้ (มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๑)

๓.๗ กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายและคณะอนุกรรมการมีอำนาจเรียกให้บุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง ให้ความเห็นหรือคำแนะนำ หรือส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (มาตรา ๒๒)

๔. คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

๔.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด ในจังหวัดที่มีคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือมีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว โดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รวมทั้งกำหนดกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

๔.๒ กำหนดให้คณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ในการพิจารณาเกี่ยวกับการขอจัดตั้งป่าชุมชน การขยายเขตหรือการเพิกถอนป่าชุมชนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ขยายระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชน มีมติให้กรรมการจัดการป่าชุมชนพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน รวมถึงพิจารณาอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชน เห็นชอบข้อบังคับ ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการจัดการป่าชุมชน ควบคุมดูแลการจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดและจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (มาตรา ๒๓ ถึงมาตรา ๒๙)

๕. การจัดตั้งป่าชุมชน

๕.๑ กำหนดเพื่อให้การจัดตั้งป่าชุมชนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ การกำหนดขนาดของพื้นที่และสัดส่วนการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๓๑)

๕.๒ การจัดตั้งป่าชุมชน โดยชุมชนท้องถิ่นใดประสงค์จะนำพื้นที่ป่าซึ่งอยู่ในอาณาเขตเดียวกับชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ผู้ยื่นขอจัดตั้งต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นที่ตั้งของพื้นที่ป่ามีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปรวมตัวกันตั้งแต่ ๕๐ คนขึ้นไป ตั้งตัวแทนเป็นหนังสือเพื่อยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือในกรณีที่มีคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้วให้ยื่นต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแห่งท้องถิ่น ขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน ไม่น้อยกว่า ๕ ปีนับถึงวันที่ยื่นคำขอ อย่างไรก็ตาม หากกรณีนำพื้นที่ป่าหรือป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าชายเลนมาจัดตั้งป่าชุมชน จะต้องได้รับความยินยอมจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก่อนด้วย ในกรณีที่มีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าไผ่และล้งพื้ กำหนดระยะเวลาปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอนั้น จะมีการยื่นคำขอจัดตั้งโดยมีพื้นที่ซ้อนกันทั้งหมดหรือบางส่วนกับพื้นที่ป่าที่ได้มีการยื่นขอไว้ก่อนแล้วอีกมิได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๓๒)

๕.๓ กำหนดให้คำขอจัดตั้งป่าชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการ วัตถุประสงค์ของป่าชุมชน รายชื่อและประวัติโดยสังเขปของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชน รายชื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ความเป็นมาของชุมชน

โดยสังเขป แผนจัดการป่าชุมชนที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน มีการกำหนดบริเวณเพื่อ การอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ รวมถึงรายการอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๓๓)

๕.๔ กำหนดให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่อธิบดีมอบหมาย ตรวจสอบคำขอจัดตั้ง ป่าชุมชนและเอกสารหรือหลักฐานประกอบคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วันนับแต่วันที่รับคำขอ ในกรณีที่ เอกสารหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือมีการแก้ไข หากผู้ยื่นคำขอไม่แก้ไขหรือ ไม่จัดส่งเอกสาร หลักฐานให้ถูกต้อง ครบถ้วนภายในระยะเวลา ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ให้ถือว่าคำขอจัดตั้งป่า ชุมชนนั้นเป็นอันยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว (มาตรา ๓๔)

๕.๕ กำหนดให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ตรวจสอบและรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้ง ป่าชุมชน พร้อมทั้งจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ คำขอจัดตั้งป่าชุมชนและเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน และให้ปิดประกาศคำขอจัดตั้งป่าชุมชน พร้อมทั้งแผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชนนั้นในที่เปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และที่ทำการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ป่าชุมชนนั้นตั้งอยู่ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน (มาตรา ๓๕)

๕.๖ กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ มีสิทธิทำหนังสือแสดงข้อคัดค้าน การขอจัดตั้งป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดภายในกำหนดเวลาปิดประกาศหรือเผยแพร่ คำขอจัดตั้งป่าชุมชน (มาตรา ๓๖)

๕.๗ กำหนดให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ พิจารณาข้อคัดค้านการจัดตั้งป่าชุมชน และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคำขอจัดตั้งป่าชุมชน แผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชน และความเห็นเสนอ ไปยังคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาการปิด ประกาศหรือเผยแพร่คำขอจัดตั้งป่าชุมชน (มาตรา ๓๗)

๕.๘ กำหนดให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชน แผนจัดการ ป่าชุมชน และรายงานผลการตรวจสอบ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผล และในกรณีที่ มีการแก้ไขแผนจัดการป่าชุมชน ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วันนับแต่วัน รับแจ้งจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา ๓๘)

๕.๙ กำหนดกรณีเมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีมติให้จัดตั้งป่าชุมชนตามคำขอ ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือโดยกำหนดเงื่อนไข หรือมีมติไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชนแล้วให้คณะกรรมการป่าชุมชน ประจำจังหวัดมีหนังสือแจ้งมติไปยังผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ผู้มีหนังสือคัดค้าน และอธิบดีทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มติดังนั้น โดยผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือผู้คัดค้านมีสิทธิอุทธรณ์มติดังกล่าวต่อคณะกรรมการนโยบาย ภายใน ๑๕ วัน จากนั้น เมื่อคณะกรรมการนโยบายมีคำวินิจฉัยให้จัดตั้งป่าชุมชนได้ ให้อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศ การอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษาตามที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย (มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐)

๕.๑๐ กำหนดในระหว่างระยะเวลาปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอจัดตั้งป่าชุมชน หากปรากฏว่า มีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าแห่งเดียวกันมากกว่าหนึ่งคำขอให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ระวังการพิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชนที่มีพื้นที่ซ้อนกันนั้นและแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอดังกล่าวทำความเข้าใจร่วมกัน เกี่ยวกับพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน องค์ประกอบของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน แผนจัดการป่าชุมชน ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง (มาตรา ๔๑)

๖. การจัดการป่าชุมชน

๖.๑ เมื่อได้ประกาศการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ให้ผู้ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในบัญชีตามมาตรา ๓๓ (๒) เป็นสมาชิกป่าชุมชน และเป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ทั้งนี้ ประเภท คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม

ของสมาชิกป่าชุมชนและกรรมการจัดการป่าชุมชน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสมาชิกป่าชุมชน การเลือกตั้ง คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน องค์ประกอบและจำนวนกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การดำรงตำแหน่งแทนกรรมการจัดการป่าชุมชนที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๔๒)

๖.๒ กำหนดให้การจัดการป่าชุมชน ให้กระทำโดยคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนร่วมกับสมาชิก ป่าชุมชน ซึ่งต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของป่าชุมชนและแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ทั้งนี้ การแสดงเจตนาของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้กระทำ โดยมติคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน (มาตรา ๔๓)

๖.๓ กำหนดให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๔๔ ดังนี้

๑) ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมาย

๒) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน หลักเกณฑ์การรับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน และการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน

๓) ดูแลรักษาป่าชุมชน บำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึก เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน

๔) ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนรวมทั้งจัดทำบัญชีทรัพย์สินส่วนกลางของ ป่าชุมชนรายงานให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบทุกปี

๕) ดูแลให้สมาชิกป่าชุมชนปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

๖) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ออกจากการเป็นสมาชิก

๗) โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน

๘) ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด

๙) มีมติรับบุคคลเป็นสมาชิกหรือมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ให้สมาชิกป่าชุมชนพ้นจากการเป็นสมาชิก

๑๐) ดำเนินการตามความเห็นสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

๖.๔ กำหนดให้สมาชิกป่าชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าชุมชน โดยปฏิบัติตามระเบียบ ของคณะกรรมการนโยบาย ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและแผนจัดการป่าชุมชนร่วมมือกับ ทางราชการในการดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน และร่วมมือกับ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน (มาตรา ๔๕)

๖.๕ แผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติแล้วให้ใช้บังคับได้ เป็นเวลา ๕ ปี (มาตรา ๕๖)

๖.๖ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขต ป่าชุมชน บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไว้โดยรอบเพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็น เขตป่าชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการซ่อมแซมหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นที่ชำรุด เสียหายหรือสูญหาย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด (มาตรา ๔๙)

๖.๗ ภายในป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิเข้าป่าชุมชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และมีสิทธิ ใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชน ประจำจังหวัดอนุมัติ ในกรณีการเก็บหาของป่าในป่าชุมชน การใช้ประโยชน์จากไม้ให้ทำได้ในบริเวณเพื่อ

การใช้ประโยชน์ โดยต้องไม่ใช้ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และให้ทำได้ตามความจำเป็น เพียงเฉพาะเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น สำหรับ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในป่าชุมชนให้ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภค ในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น ทั้งนี้ ต้องเป็นไปอย่างสมดุล และยั่งยืนไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน และเป็นไปตาม ระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๕๐)

๖.๘ กำหนดให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน อาจใช้ประโยชน์จาก ป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนได้ และกำหนดห้ามมิให้กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเสื่อมสภาพแก่ป่าชุมชน หรือทำให้เสียหายหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ ความหลากหลายทางชีวภาพ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชนมีความจำเป็น ต้องใช้ประโยชน์จากไม้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในป่าชุมชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจาก ประสบเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นเพื่อช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ ต้องได้รับอนุญาตเป็น หนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ทั้งนี้ การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒)

๖.๙ กำหนดเกี่ยวกับบรรดาไม้และของป่าที่ได้มาจากป่าชุมชนตามแผนจัดการป่าชุมชน ที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติ หรือตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ ไม่ต้องเสีย ค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวง หรือค่าใช้จ่ายในการบำรุงป่า (มาตรา ๕๔)

๖.๑๐ กำหนดเกี่ยวกับเงินค่าปรับ โดยให้เงินค่าปรับอันเกิดจากการกระทำความผิดในป่าชุมชน แห่งใดที่ได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการป่าชุมชนนั้น จำนวนร้อยละ ๕ ของ ค่าปรับ ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง (มาตรา ๕๕)

๖.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการนโยบาย มีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการให้ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ จากบุคคลที่มีใช้สมาชิก ป่าชุมชนเนื่องในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนก็ได้ (มาตรา ๕๖)

๖.๑๒ กำหนดให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีอำนาจทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่วนกลางของป่าชุมชนและดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนได้ (มาตรา ๕๗)

๖.๑๓ กำหนดให้กรมป่าไม้ มีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง)

๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการเคลื่อนย้ายสิ่งท่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำสิ่งนั้น หมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติกลับคืนสู่สภาพเดิม

๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือเยียวยาบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เนื่องในความเสียหายนั้น

๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการ เยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทน ตามกฎหมาย

๖) มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียหาย

๖.๑๔ กำหนดให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีอำนาจเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับกรมป่าไม้ หรือ มีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการส่วนใดตามมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่การกระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกป่าชุมชนในการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน (มาตรา ๕๘ วรรคสอง)

๖.๑๕ กำหนดให้อธิบดีกรมป่าไม้ มีอำนาจส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาฟ้องคดีในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมิได้ดำเนินการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเพื่อจ่ายให้เป็นทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนนั้นได้ (มาตรา ๖๑)

๗. การควบคุมดูแลป่าชุมชน

๗.๑ ภายในป่าชุมชนโดยกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๓)

๑) ยึดถือ ครอบครอง หรือใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำการ

๒) ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน หรือเป็นการกระทำของกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชน ตามแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

๓) ใช้ประโยชน์จากไม้ เว้นแต่ เป็นการกระทำตามมาตรา ๕๐ (๒) หรือมาตรา ๕๒

ซึ่งมาตรา ๕๐ (๒) เป็นการใช้ประโยชน์จากไม้ให้ทำได้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยต้องไม่ใช่ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และให้ทำได้ตามความจำเป็นเพียงเฉพาะเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น และมาตรา ๕๒ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชนมีความจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากไม้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในป่าชุมชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากประสบเหตุภัยพิบัติสาธารณะ หรือมีเหตุจำเป็นเพื่อช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

๔) ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือ กรณีเป็นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๔๔ (๓) เช่น การสร้างหอดูไฟป่า ผายชะลอน้ำที่ปกลาดตระเวน หรือศาลาเรียนรู้ โดยสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวต้องมีลักษณะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ไม่เป็นการทำลายสภาพธรรมชาติเดิม และต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดก่อน

๗.๒ เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนประจำป่าชุมชนที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อันเป็นที่ตั้งของป่าชุมชนเป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนด้วยก็ได้)

๑) เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนมีหน้าที่ในการปกป้อง รักษา และอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๔)

(๑) ตรวจสอบพื้นที่และตรวจตราดูแลการดำเนินการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนของสมาชิกป่าชุมชนและบุคคลที่มีใช้สมาชิกป่าชุมชน และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในป่าชุมชน

(๒) แนะนำ ให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกแก่บุคคลในชุมชนและบุคคลที่อยู่รอบพื้นที่ป่าชุมชนในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

(๓) ป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน

(๔) สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) รายงานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเมื่อปรากฏว่ามีกรณีจะต้องเพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมดหรือบางส่วน

๒) เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชนได้ ถ้าหากผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกจากป่าชุมชน และต้องรายงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบโดยมิชักช้าเมื่อเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน พบว่า มีผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ทัน (มาตรา ๖๕)

๗.๔ กำหนดในกรณีผู้ใดจะเข้าไปกระทำการในป่าชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา ๖๖)

๗.๕ กำหนดในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๗)

๑) เข้าไปในป่าชุมชนเพื่อตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับป่าชุมชนและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๒) สั่งให้ผู้นั่งผู้ใดออกจากป่าชุมชน หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชน

๓) ค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

๔) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและดำเนินคดี

๗.๖ กำหนดในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา ๖๘)

๗.๗ กำหนดให้ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรา ๖๗ (๔) ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในสองปีนับแต่วันที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของแผ่นดิน การดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดินให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง อย่างไรก็ตามทรัพย์สินที่ยึดไว้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้เงินที่ขายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายเหลือจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดเงินนั้นไว้แทน (มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐)

๗.๘ กำหนดในการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๗๑) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๗๒) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๗๓)

๗.๙ กำหนดในกรณีที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด พบว่า คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนดังกล่าว กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ตามความเหมาะสม (มาตรา ๗๔)

๗.๑๐ กำหนดให้อธิบดีกรมป่าไม้ มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมสนับสนุนและติดตามดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด และอาจสั่งให้กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดได้ (มาตรา ๗๕) อธิบดีอาจขอให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด กระทำการหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย (มาตรา ๗๖)

๗.๑๑ กำหนดให้ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้มีสิ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่หรือมีสิ่งอื่นใดในป่าชุมชน ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนทำลายหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งอื่นใดนั้นออกไปจากป่าชุมชน หรือกระทำการใด ๆ ตามควรแก่กรณีภายในเวลาที่กำหนด (มาตรา ๗๗)

๘. การเพิกถอนป่าชุมชน

๘.๑ กำหนดให้อธิบดีกรมป่าไม้มีอำนาจสั่งเพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ เมื่อคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนขอให้เพิกถอนป่าชุมชนตามมาตรา ๔๘ หรือในกรณีคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนนั้นต่อไป หรือในกรณีคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ อันจะเป็นเหตุให้ป่าชุมชนได้รับความเสียหายหรือมีเหตุไม่ควรวางใจให้จัดการป่าชุมชนต่อไป และในกรณีเมื่อมีเหตุผลความจำเป็นทางด้านกิจการเพื่อความมั่นคงของประเทศ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี (มาตรา ๗๘) ป่าชุมชนใดที่ถูกเพิกถอน อาจมีการนำพื้นที่ดังกล่าวมาขอจัดตั้งป่าชุมชนใหม่อีกก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา ๘๑)

๘.๒ กำหนดกรณีป่าชุมชนใดที่ถูกเพิกถอนทั้งหมด ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอนนั้นตรวจสอบทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนและชำระหนี้ที่ค้างอยู่หรือบังคับตามสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่ให้เสร็จสิ้น และรายงานผลต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดภายใน ๑ ปีนับแต่วันนี้ ประกาศการเพิกถอนป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๗๙) ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอน ถ้าเป็นไม้หรืออสังหาริมทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดินและให้กรมป่าไม้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดต่อไป (มาตรา ๘๐)

๙. บทกำหนดโทษ

๙.๑ กำหนดโทษทางปกครอง สำหรับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑) กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายมีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๒ มาตรามาตรา ๘๓)

๒) กรณีผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารตามคำสั่งของคณะกรรมการนโยบายหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๒๒ โดยไม่มีเหตุอันสมควร มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๔)

๓) กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๕)

๔) กรณีผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้น มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๖)

๕) กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ หรือมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๗)

๖) กรณีผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ วรรคสาม มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๘)

๗) กรณีผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่กรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๘ มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๘๙)

๘) กรณีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง มีโทษปรับทางปกครอง (มาตรา ๙๐)

๙) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามอัตราหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนด (มาตรา ๙๑)

๑๐) การกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลายบท ทั้งที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้ลงโทษปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ (มาตรา ๙๒)

๑๑) ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครองในการนี้ ถ้าศาลพิพากษาให้ชำระค่าปรับทางปกครอง หากผู้นั้นไม่ชำระค่าปรับทางปกครองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ให้ยึดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชดเชยแทนค่าปรับทางปกครองแต่มีให้นำมาดราการกักขังแทนค่าปรับมาใช้แก่ผู้นั้น และในกรณีที่ผู้นั้นไม่มีทรัพย์สินให้ยึดหรือทรัพย์สินที่ยึดไม่เพียงพอแก่ค่าปรับทางปกครอง ให้ศาลกำหนดมาตรการให้ผู้นั้นบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะหรือมาตรการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา ๙๓)

๙.๒ กำหนดโทษทางอาญา ในกรณีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีความผิดตามมาตรา ๖๓ ถ้าเป็นการกระทำในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์หรือกระทำแก่ไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษสูงขึ้น คือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๙๔)

๙.๓ กำหนดให้บรรดาไม้ของป่า หรือทรัพย์สินที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะมีความผิดที่มีโทษทางปกครองหรือโทษทางอาญา ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (มาตรา ๙๕)

๑๐. บทเฉพาะกาล

๑๐.๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๙ (๑) (๒) และ (๓) และอธิบดีกรมป่าไม้เป็นกรรมการและเลขานุการปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙๖)

๑๐.๒ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดในจังหวัดที่ยังไม่มีป่าชุมชนและมีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในจังหวัดนั้น ประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๒๓ (๑) (๒) (๓) และ (๕) เฉพาะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน

และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมนุษยศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ จำนวนไม่เกินสองคน และผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมจำนวนไม่เกินสองคนปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ ป่าชุมชนประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ไปล่วงหน้าก่อนจนกว่าจะได้มาซึ่งประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับ จังหวัด และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ในจังหวัด โดยเมื่อได้อนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชนในจังหวัดดังกล่าวแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งผู้แทน คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ โดยเร็ว (มาตรา ๙๙)

๑๐.๓ ในวาระเริ่มแรก บรรดาใบอนุญาต อาชญาบัตร และประทานบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วและมีผลอยู่ในเขตป่าชุมชนตาม พระราชบัญญัตินี้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปเพียงเท่าที่กำหนดอายุ ใบอนุญาต อาชญาบัตร และประทานบัตร หรือสัมปทานนั้น ๆ (มาตรา ๙๘)

๑๐.๔ ป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และยังมีอายุโครงการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าได้รับอนุมัติจัดตั้งเป็นป่าชุมชนตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าการดำเนินการเกี่ยวกับ ป่าชุมชนตามโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามแผนจัดการป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ไปล่วงหน้าก่อน จนกว่าจะมีการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน (มาตรา ๙๙)

๑๐.๕ ป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งโดยการสนับสนุนของกรมป่าไม้และอยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐและยังมีอายุ โครงการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าได้รับอนุมัติจัดตั้งเป็นป่าชุมชนตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าการดำเนินการเกี่ยวกับป่า ชุมชนตามโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามแผนจัดการป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ไปล่วงหน้าก่อน จนกว่าจะมีการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชน (มาตรา ๑๐๐)

๑๐.๖ ให้สมาชิกป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และ มาตรา ๑๐๐ เป็นสมาชิกป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะครบวาระ (มาตรา ๑๐๑)

๑๐.๗ ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ เสนอแผนจัดการป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในสองปีนับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๑๗ มีผลใช้บังคับ (มาตรา ๑๐๒)

๑๐.๘ ในกรณีที่ป่าชุมชนตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๐ อยู่ในพื้นที่ป่าหรือพื้นที่อื่นของรัฐ ก่อนวันที่จะมีการประกาศให้พื้นที่นั้นเป็นเขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่า ด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ให้ป่าชุมชนนั้นเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๐๓)

๑๐.๙ การดำเนินการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ (มาตรา ๑๐๔)

นางวนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ